

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Totu-odata organulu publicatiuniloru „Societáti pentru fondu de teatru nationalu.“

Pest'a domineca 15/27 nov.	Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni; ca premiu se dan tablouri pompoze. La fia-care numern se alatura o cöla de romanu.	Pretiulu pentru Austria pe jul.—dec. 5 ft. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe jul.—dec. unu galbenu, pentru tablon trei sfanti.	Nr. 46.	Cancelari'a redactiunii Strat'a Dunarei Nr. 3, unde sunt a se adresá manuscritele si banii de prenumeratiune.	Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in libra- ri'a dloru Socecu et comp. in Bucuresci.	Anulu VI, 1870
----------------------------------	--	---	----------------	---	---	----------------------

Cosmopolitismulu si natiunalismulu in literatura.

— Dialogu intre doi amici. —

(Fine.)

— E, si esti in contra romantismului?
— Vedi bine câ nu voiu aprobá tóte ero-
rile sale.
— Ai cuventu, romantismulu, ca ori-ce
revolutiune, are scaderea esageratiunii. Dar
incâtu elu este emanciparea de sub jugulu re-
guleloru sterile, cari oprescu sborulu talente-
loru, incâtu romantismulu e libertatea in arte
si literatura, crediu câ esti totu atâtu de parti-
sanu alu lui ca si mine.
— Adeca dupa óre-care reflexiune, câ-ci
libertatea de multe-ori se confunda cu licenti'a,
si in locu de armonia produce desacordulu si
anarchia. Romantismului avemu de a multiumí
atâtea creatiuni diforme, licentióse si nedemne,
sub cuventu de a imitá natur'a. Dar in natura
e binele si reulu, e frumosulu si uritulu...
— Te rogu; te invoiesci ca literatoriulu
si artistulu sê imiteze natur'a, in ceea ce dins'a
are mai frumosu?
— Me invoiescu.

— Bine; vediu eu câ in urma avemu acele-si
pareri. Care e oper'a cea mai buna si mai
frumósa a naturei?

— Omulu, candu este omu.

— Si in omu care este elementulu celu
mai bunu, care forméza essenti'a lui umana?

— Sufletulu, séu mintea, séu geniulu, séu
cum vrei sê-lu numesci.

— Éta dar, câ ce are a face mai bine ar-
tistulu si scriitoriulu, este a urmá talentulu
seu propriu. Elu este in midiloculu materia-
lului seu. Elu trebuie sê imiteze nu natur'a
reala, ci idealulu, conformu legiloru naturei.
Spiritul este cea mai mare potere in natura.

— Asié primescu si eu a fi romanticu.

— E bine, nici eu nu intielegu romanti-
smulu altfelu.

— Inse multi pretindu, câ libertatea lite-
raria si artistica stâ intru a reproduce, fara
multu scrupulu, totu ce vedu in giurulu loru.
Ér o silintia mai consciintiósa in lucrare, séu
ceea ce numescu Francesii „travaliu“, lu-soco-
tescu artificiosu si nedemnu de adeveratulu ta-
lentu.

— Dar nu acést'a e párerea celoru mai
buni romantici, ca V. Hugo, dn'a Stael si altii.
Ei respingiu in adeveru ori-ce regule straine,

cum e, de exemplu, unitatea de locu si timpu in drama, dupa care o drama e rea dăca nu se va implini in două-dieci si patru de ore. Ei nu recunosc decătu legile talentului si legea suprema a ratiunii si bunului simtiu. Inse recunosc, că talentulu naturalu, fara cultura si fara de arte, nu e de ajunsu pentru a produce opere bune. In adeveru creatiunea artistica e ca unu daru cerescu; ea e libera, usiōra si placuta, si pare a veni ca noroculu, neasceptata si fara nici o ostenela. Inse talentulu se pōte formā numai prin cultura si activitate; numai o deprindere continua si lungi meditatiuni ne potu dispune a avē inspiratiuni fericite; fara de acēst'a chiar talentulu, candu lu-avemu remane sterilu, sēu produce opere nedemne de dinsulu. Boileau se faliā, dīcēndu despre Racine, că l'a invetiatu „sē faca cu greu viersuri usiōre.“ Si totu elu dīceā: „sē nu silimu talentulu nostru, că-ci nu vomu produce nimica cu gratia“; (ne forçons pas notre talent, car nous ne produirons rien avec grace.) Aceste două regule sunt pururea adeverate.

— E bine; dar in cele din urma ne departaramu mai de totu de la intrebarea noastră de mai inainte. De la natiunalismu si cosmopolitismu in literatura ajunseramu la romantici.

— Ba nu ne departaramu cătu-si de pucinu, de ora-ce intrebarea intre romantismu si classicismu e aceea-si, numai sub alta numire. Si ca sē-ti probezu acēst'a, sē-mi dai voia a reproduce cuvintele unei autoritāti literarie franceze.

— Dar mai antāiu ce intielegi prin classicismu? Intielegi artea si literatur'a classica din vechime, sēu classicitatea moderna, sēu intielegi altu ce-va? Pentru că o intrebare bine pusa e ca si resolvita.

— Classicismulu combatutu de romantici nu sunt nici operele classice moderne, nici cele vechi, cari sunt ca modele neintrecute inca de frumusētia si simplitate naturala. Ceea ce respingu ei este imitatiunea servila a acestoru modele, in daun'a consciintiei si liberei dezvoltāri a talentelor. Este servitutea literaria si artistica, care e stērpa si innadusītōria ca orice servitute. Dar eu credeam de prisosu a ne oprī a supra acestui cuventu.

— Va sē dīca classicismulu este identicu cu cosmopolitismulu pretinsu alu unor'a in politica.

— Dar nu cu adeveratulu cosmopolitismu. E. S. pe care vreu sē-lu citezu, ti-va raspunde

mai bine decātu mine. Țta ce dīce dinsulu in acēsta privintia:

„Precum spiritulu natiunalu este punctulu de plecare si firulu conducatoriu alu miscārilor politice ale vēcului nostru: totu acestu principiu adancu si fecundu este, care a strformatu literaturele si cultur'a intelectuala si morala, si care a desceptatu geniulu natiuniloru, rechiamandu-lu la originalitatea sa, adapandu-lu la isvorulu seu primitivu. Idealulu vostru, continua Eduardu Schurē adresandu-se catra classicisti, idealulu vostru vine din afara, este croitu dupa societatea noastră; (semnalāmu aceste cuvinte, de ora-ce sunt individi, cari credu, că talentulu stā in a se inclina si a se acomodā societātii in care se afla, ori cum va fi, si a inlaturā astfelu sarcin'a personalitātii sale si a unui caracteru neatērnatu;) acestu idealu noi vremu a face sē vina din intru, din fondulu seu intimu. Cultur'a dīsa classica, idealulu literariu si poeticu, ce ea a respanditu in Europ'a, este unu feliu de omu de midilocu, — nobilu, elegantu, dar superficialu, care nu e universalu decātu pentru că n'are nimicu originalu intr'insulu, nu e eternu decātu pentru că nu tiene de nici unu timpu, si nu e idealu decātu pentru că e abstractu. Idealulu ce cautāmu noi este totu-odata mai largu si mai profundu, mai energicu si mai umanu. . . . Pentru a fi ómeni, sē fimu mai inainte de tōte noi insi-ne-si de ras'a noastră.“

„Ceea-ce caracterisēza renascerea literaria a vēcului alu XIX-lea, continua acestu scriitoriu in altu locu, este desceptarea geniului raselor. E de doritu ca caracterulu literatureloru europene, asiē cum se voru constitui in viitoriu, sē pastreze si sē intarēasca acestu spiritulu, adaugēndu totu odata spiritulu cosmopolitu (autorulu in tielege adeveratulu cosmopolitismu, ēr nu celu superficialu si falsu). Pentru a fi originalu, trebuie a fi de natiunea sa; pentru a fi largu, trebuie a fi umanu. Progresulu popóreloru nu pōte stā in contopirea natiuniloru si a raselor sub unu nivelu universalu, barbari'a ar fi de preferitu acestei tempiri, ci in desvoltarea variata a raselor in contactu unele cu altele. Asiē adeveratulu spiritulu cosmopolitu departe de a fi negatiunea individului, a natiunii sēu a rasei, nu e decātu largirea, desvoltarea acestor'a in tōta libertatea.“

In acestu intielesu potemu dīce, că cosmopolitismu, libertate si umanitate sunt identice. Țr personalitatea individuala si natiunala este fundamentulu loru nestramutatu.

— Înainte de a termina sê ne oprimu puțin a supra acestor cuvinte; câ-ci ni se pare, câ contrastulu ce pare a existe între dinsele, dar care în fondu nu existe, vine numai din neînțelegere și din lips'a unei juste definițiuni. Tocmai a sêra cetîi unu articolu într'unu diariu germanu de aici, care pretinde a combate întrebarea naționalității, dar în fapta o afirma. Numitul diaristu dîce mai antîiu, câ ideia naționalității este o invențiune a diplomatiloru, pentru a înșelá pe ómeni. Apoi continua: popórele cari sunt, sêu voiescu a fi libere, iubescu pe alte popóre și le socotescu ca frații lor; și staruescu nu numai a fi asemenea lor, dar chiar a le întrece prin progresu, prin dezvoltarea spiritului, inteliginței și științei. — E bine, unu poporu nu póte înaintá și nu se póte dezvoltá, de nu-si va cultivá spiritulu, moravurile și natur'a sa, de nu-si va cultivá tíer'a prin arti și industria naționala, de nu-si va cultivá limb'a prin vorbire și scrieri, de nu va avé scóle, adunári și o literatură naționala, de nu-si va dezvoltá în fine propri'a sa individualitate.

— Acei cari combatu naționalitatea, amicul meu, înțelegu printr'ins'a jelsi'a, ur'a în contra altor popóre, și spiritulu de cucerire. Acestea le lasámu altora, ér noi pastrámu naționalitatea. Socrate și alti filosofi dîceau, câ ei sunt cetățiani ai lumii (cosmopoliti), ea ómeni cugetatori, încátu demnitatea umana, cugetarea și ratiunea sunt comune tuturor ómeniloru. Ér încátu fia-care are o patrie, o limba, unu nume, suveniri istorice, speranție și aspirațiuni, obiceiuri, moravuri, o natură, o personalitate, care prin o lege eternă este numai a sa, acești mari filosofi marturisiau și se faliau a fi mai multu decátu ori-care alții cetățiani ai națiunii și ai patriei lor.

M. Strajanu.

Cantecu contimpureanu.

Ce pecatu ne pedepsesce?
Ce blastemu ne asupresce?
Ceea ce unulu redica,
Vine altulu și o strica?!

Au n'avemu unu scopu în lume?
Nu portámu acel'a-si nume?
Nume ce cu-a sa splendóre
Opacesce-auríulu sóre.

Au n'avemu o istoria?
O marire, o mundria?
Câ ni-i mama dulce, buna,
Rom'a vechia și strabuna!

Au n'avemu toti o oftare?
De ce arde micu și mare; —
Gintea scumpa sê traiésca,
Sê traiésca, sê 'nflorésca!

Sê traiésca?! — Câ traiesce,
Biét'a-atunci numai simtiesce,
Candu din somnu-i grâu trasare
La-ale nóstre certe-amare.

Dar pe Dieulu prépotinte
Juruimu de adi înainte,
Vomu pasî toti pe-o carare,
Piéra castrele contrarie!

Limb'a face pre-o națiune;
Ce-e dar o constituie,
Fara limb'a naționale?
Zidu, ce fundamentu nu are!

Nu-i romanu de omenia,
Demnu de a sa istoria,
Celu ce limb'a-si n'o vorbesce,
Și nu scrie romanesce.

Nu-i romanu demnu de-a sa giute,
Celu ce de-astadi înainte,
Nu voiesce a combate
Pentru-a gintii libertate.

Transilvania amata!
Calea drepta tu ni-arata,
Trei milióne și mai bine
Cauta sperandu la tine.

Și Banatu-ti va da mana;
Au potere-ar sê remana,
Sê nu mérga înainte,
Candu lu-ch'ama scump'a ginte?

Stramosiésca Bucovina,
Și ea inca va sê vina,
Infratírea sê-o 'ncunune
Cu-a!e ei sorori strabune.

Și noi fii de-o mama, pe-unde
Crisiulu mena-a sale unde,
Vomu urmá voue 'n virtute,
Asié Dieulu sê ne-ajute!

Frații mei! betranu si jun ,
Se 'ntonâmu o rogatiune :
Domnulu din ceriu sê santiésca
Infrățirea romanésca!

Ér tu brava preotîme!
Canta preste romanime.
Canta binecuventare
De la santele altarie!

Véda lumea si sê mire,
Ce potemu noi in unire;
Véda lumea 'nspaimentata,
Glori'a Romei renviata!

Iustinu Popfiu.

Ce este sub pamentu?

— Novela de Mauritiu Jókai. —

(Urmare.)

Dam'a lu-primî. Adeca lu-primî la cas'a sa. Celelalte nu se decisera inca.

La prim'a intelnire elu observà la Oliva acea stramutare, câ mai de multu ea a respinsu cu indignatiune complimentele lui, ér acuma — ride de ele.

Si oh! câtu de bine i siedea ei atâtu man'á, câtu si risulu; erá cu nepotintia a nu o iubi si mai multu.

Malmont puse la picioarele damei averea, numele si amorulu seu, si ast'a ridea de tóte; cu tóte câ marquisulu erá avutu, avea unu nume stralucitu, si erá unu barbatu frumosu.

— Scumpulu meu marquis, eu ti dau unu svatu bunu. Candu vrei sê-ti iei unu servitoriu, grigi sê nu-ti iei unu domnu!

— Si déca eu asiu vré sê-mi ieu chiar unu domnu?

— Atunce ai nimerí-o bine la mine. Decâtu noi amendoi ne cunóscemu deja fórte bine, si de multu. Asié scíu, câ mam'a mea m'a invetiatu a plange cu numele dtale. Crede-me, câ eu am plansu fórte multu a supra numelui dtale. Si acuma credu, câ ast'a mi-i recompens'a, d'a poté ride atâtu de multu de acestu nume.

Alusiunea nu causà marquisului nici o perplesitate. Dinsulu erá gata la asié ce-va.

— Recunoscú, câ am pecatuitu fórte multu in contra mamei dtale, si déca nu m'asiu fi caitu de mii de ori, n'asiu fi venitu aice ca sê-mi indreptu pecatulu. Eu voiu dá dtale pentru numele-ti rapitu, numele meu; pentru miseri'a ce ai suferitu, voiu pune la dispositiunea dtale

intrég'a mea avere; sê traiescu eu la dta ca din mila; si pentru suferintiele, ce ti-am causatu cu minte usióra, ti-voiu dá in mana destinulu meu; depinde de la dta a te resbuná, séu a iertá.

— Asié credú, câ barbatii vorbescu atâtu de frumosu tuturoru femeiloru, candu le petiescu. Si eu n'am cunoscutu inca nici un'a, pe care asiu fi invidiatu-o. De siguru, câ s'au dîsu cuvinte si mai dulci la cunun'á de la Saint-Denis, unde mam'a mea fu in celata; oh! acolo s'au pronunsiatu si juraminte, ce e dreptu, nu inaintea unui preotu adeveratu, ci inaintea lui Domnedieu, si nici acele nu se tienura. Sê vedi, marquise, in mine e fórte vechia dorerea acést'a; multu mai vechia decâtu viéti'a. Caus'a câ primescu visitele dtale, câ conversezu cu dta, si ti-ascultu declaratiunile pana 'n fine, este, câ simtiulu meu intr'atât'a e de tîmpitu, incâtu nu mai potú nici sê urescu, câ-ci déca asiu poté sê urescu, acést'a ar fi prim'a pasiune ce asiu nutri pentru dta. Dar eu nu simtiescu nimica. Me retienú in o departare atâtu de mare de toti, incâtu nu potú sê simtiescu. Mi-igele de acele sermane femei, cari credú si iubescu, apoi urescu si se plangu, — cari se lasa a fi prinse intr'o angusta panza de painjinu, si-apoi se sbuciuma acolo ca fluturulu lipsitu de aripe. Nu me numeru intre ele. Eu nu credú, si nu me amagescu. Sum egoista. Egoista pana la gradulu supremu. — Dta trebuie sê intilegi fórte bine, ce va sê dîca ast'a, câ-ci si dta esti egoistu.

Malmont tacea, elu parca a meditá despre ce-va; ér dam'a scrutá cu atentiune fati'a meditatoriului, câ-ci voiá sê afle, pe unde sbóra acuma ideile aceluia? Si dóra ea si aflá acést'a.

— Numai pe una femeia am invidiatu in viéti'a mea, — dîse Oliva cu aerulu naratiunii usióre, par câ ar voi sê povestésca numai o fabula, ce din intemplare i-a plesnitu prin minte, — pe socí'a unui ucigasiu. Unu barbatu furiosu si-ucise rivalulu seu, si fu silitu a fugí dinaintea justitiei. Nevésta-sa lu-aperá, ascundea, si grigea de elu; numai ea sciea de asilulu lui. Viéti'a barbatului erá de totu in man'a femeii. Câte grigi si necasuri suferiá femeia acést'a; câtu ea se osteniá, rabdá si câte lipse ducea, — si totu-si câtu de fericita erá. De câte ori ea se intalniá cu barbatulu ei, totu-de-una amorulu dorerosu alu aceluia o imbratísia, lacrimile de multiamita ale dinsului o salutau. Gonitulu o considerá dreptu angeru mangaiatoriu alu seu, care lu-aperá in contra

Suvenirulu femeiloru romane din Transilvani'a datu dlui Franciscu Schuselka.

dreptății lumii întregi cu toate puterile, ce amorul dă femeii, — lu-aperă chiar și în contra conștiinței sale, — și care l'ar fi putut nimici cu unu cuvânt alu ei, de cumva elu ar fi gresit a pecuți în contra ei. . . . Numai pe femeia acest'a am putut-o învidiá.

Sub aceste cuvinte ale Olivei, ea putea sê-si traduca din ce în ce mai claru cugetele lui Malmont de pe fruntea acestuia, și cu câtu ea le întielegea mai bine, cu atât'a se 'nfiorá mai multu.

— Dta dara pentru aceea ai învidiatu femeia acest'a, câ-ci ea, de cumva voiá, putea sê trimita pe barbatulu seu la locul de perdiare? — întrebá marquisulu cu unu surisu curiosu, care prin miscarea buzelor sale deveni și mai caricatu.

— Da. Acestu omu potú sê fía unu fanaticu, unu demonu. Pentru aceea, pe care o iubiá, elu ucise unu omu, — pe care lu-urise, — și-apoi se predece pe viétia și mórte aceleia, pe care o iubiá. Cum sê nu fi fostu dins'a iubita?

De pe fatia marquisului din ce în ce disparú mai multu expresiunea linisei fatiarite; din contra, pe dins'a se reflectau ideile ardente ale internului seu; și candu dam'a dîse cu unu entusiasm óre-care: „Cum sê nu fi fostu dins'a iubita?“ marquisulu si-perdú ratiunea sanetósa, și dîse tremurandu femeii admirabile:

— Oliva, dta me scoti din minti. Eu sum nebunu, candu te audu a vorbi. Dta pretindi viétia dreptu asiguratiune pentru amoru. Eu ti-predau secretulu vietii mele; pe care de cumva lu-vei tradá, ce e dreptu — nu me vei duce pe locul de perdiare, câ-ci si eu am curagiulu a sarutá gur'a unui pistolu, dar de siguru me vei nimici. Crede-vei dta atunce, câ te iubescu, câ te voiu iubi în eternu, câ me vei poté nimici, déca voiu incetá odata a te mai iubi?

— Vorbesce! — siopti femeia cu o infiorare sufletésca bine ascunsa.

Malmont se aplecá mai aprópe de dins'a, vorbindu incetu. Ceea ce dîse elu, par câ ar fi arsu umerii neacoperiti ai damei.

— Dta dîci, câ acestu barbatu, carele pentru obiectulu amorului seu a omoritu unu omu, pe care, l'a uritu, a fostu recompensatu cu amoru. Éta si eu am omoritu o fiintia, pe care o urisem, pentru aceea, pe care o iubescu.

— Pe cine?

— Pe nevêsta-mea.

— Ast'a e poveste.

— Am inveninatu-o. Nimene nu scé înca acest'a.

Oliv'a incepú a tremurá, si fu silita a se radiemá de bratiariulu în care siedeá; cu toate aceste inse ea si-intarita fatia a suride, si siopti cu nepasare:

— Ce fabula neghióba!

— Si déca eu ti-asii dá în mana documintele, cari potú sê atesteze în contra mea; secretulu preparárii veninului necunoscutu; epistolele scrise preparatoriului aceluia, rescumperate cu multa grige; déca ti-asii numi pe omulu însu-si, — carele e uniculu martoru în contra mea; si déca astu-felu m'asii predá în manile dtale, dîcându-ti: „iubesce-me, séu omóra-me!“ ce ai face dta?

Admirabil'a femeia sciú sê se predomnésca; ea nu palí; nu scóse unu tîpetu de infiorare; nu strigá dupa ajutoriu, nu; ea se inchiná gratosu catra marquisulu, i intinse man'a, si siopti:

— Cea d'antâiu!

Dupa aceste ea se 'ntórse rapede, si ca o copila rusînósa, de pe a careia buze scapá prim'a declaratiune, fugi în camer'a sa laterala, lasandu pe Malmont singuru în culmea nebunirii sale de amoru.

Malmont se rentórse la ea înca în óra aceea, si i predece unu scrinu micu, în care erá celu mai scumpu daru de nunta, de care a datu candu-va unu mire miresei sale: secretulu unei vietii si mortii.

Oliv'a ceti aceste epistole infiorátorie — cu surisu; deschise cuthiele fatale, sticlele mici, de cari însu-si Malmont se atingea tremurandu, — ea totu surideá; se convinse despre realulu blastematu, si nu tremurá, — si în alta dî se cununá cu marquisulu în beseric'a St. Eustachiu, — si ea si-atunce înca totu surideá.

III.

Óspetii inchinara pocalele în sanetatea fericitei parechi conjugale, pana ce aceea fu de fatia; si dupa ce mirii se departara, incepura a-i cârti.

Mai antâiu se departá Oliv'a, si si-chiamá camerier'a, sê-i deie alte vestminte.

Imbracarea durá multu; nevêsta de siguru vré sê fía pré incantátoria în negligé-ulu ei de nópte nuptiala; precum se poté deduce din pregatiri, ea si-friséza si perulu de nou. Ferice de marquisulu!

Elu a si batutu celu pucinu de siepte ori la usi'a miresei sale; totu-de-una i se respunse,

câ inca nu-i iertatu. Candu apoi mirés'a fu gata, dîse camerierei sale :

— Acuma te du, Janette, si lasa pe marquisulu a intrá, déca va vení. De cumva in nóptea acést'a mi s'ar intemplá ce-va necasu, ori ce necasu: prinde chei'a acést'a, deschide més'a mea de scrisu, acolo apésa liter'a initiala din numele fabricantului, vei dá de unu puicu secretu, in care e ascunsa o scatula sigilata; du aceea numai decátu la prefectulu politicii. Acuma lasa-me singura!

Mirés'a remase singura. Anim'a ei palpitá rapede, ca si a escamatoriului, carele a produsu spirite, si candu acele se prededura la dispositiunea lui, tremura de apropiarea lor.

Usi'a se deschise, si intrá barbatulu nebunu de pasiune, si beatu de amoru, — dar elu palí si remase inmarmuritu in pragulu usiei.

Ce vediù elu? Ce produse óre, ca la vederea dormitoriului nuptialu sê i se inchiege sangele in vene?

Dormitoriulu nuptialu erá prefacutu intr' unu momentu.

Pe pareti se aninau nesce perdele negre si albe, lamp'a ce spendiurá din plafondu aruncá a supra obiectelor o lumina vêneta-verde, in loculu patului statea unu cosciug acoperitu cu catifea négra, a carui acoperisiu erá deschisu, si giulgiulu de metasa alba aredicatu, ca si candu chiar acuma s'ar fi scolatu cine-va din elu.

In intunecimea alcovenului statea o mesutia, pe ea unu capu de mórte. Inaintea acestui capu de mórte siedeá si se rogá lui Domnedieu o femeia in vestmentu albu, pe care erau decoratiuni de fioncure negre, de midiloculu ei se aniná o crucefice de metalu pe unu sîfru de margele negre, fati'a ei palida erá adumbrita de nesce bucle lungi, inzestrate cu mirtu verde si incununate cu o girlanda de flori albe.

Asi' fu imbracata consórtea marquisului Malmont, candu ea zacea in cosciugu, si acést'a erá negligé-ulu de mirésa, in care lu-acceptá nóu'a sa nevésta.

Din o departare óre-care, din o afundîme de unde-va se audiá ca unu murmuru fatalu cantecculu funebralu: „de profundis.“

Marquisulu Malmont tremurá.

Atunce figur'a palida se scolá de langa més'a cu capulu de mórte, si pasí inaintea lui:

— Marquise Malmont! te sparii de mirés'a dtale?

— Ah, acestu imbracamentu....

— Trebuie sê-ti placa tare, câ-ci consórtea-ti repausata fu inmormentata in acést'a.

— Cum ai potutu dá de elu? — gangavì barbatulu tremurandu de o frica teribila.

— Vrei sê scii? Am cugetatu, câ vei visá de multe ori despre elu, am voitu sê-lu vedi si desceptu. M'am ostenitu multu pentru elu. Nóptea tardîu, la lumin'a steleloru, in societatea jefuitoriloru de mortii....

— Ah, tu nu esti femeia, ci unu resbunatoriu din infernu!

— Ventulu siuerá cumplitu, foculu ratecitoriu dantiá pe siesurile morminteloru, acatiile intunecóse siopteau infioratoriu; in man'a jefuitoriloru de morminte tremurá chei'a, nici unulu nu potea sê deschiza cu ea usi'a criptei....

— Oh! taci, taci!

Femei'a tacù pe unu momentu; in acelu momentu resuná din afundîme cantecculu: „dolores inferni circumdederunt me!“

Mirés'a prinse man'a barbatului seu, si i sioptì la urechia:

— Am deschis'o eu!

Barbatulu n'avea putere a-si scóte man'a din a muierii; tremurá si erá fórtu debilu.

— Gréu'a usia de feru se deschise incetu, tîtînele ruginite scartiaiau, ca si candu cine-va in laintru ar suspiná si s'ar vaietá, si de pe buze nevisibile petrundeau din gróp'a intunecósa nesce suspinuri grele, lovindu-se ghiatiou de fati'a omenésca....

— Indura-te!....

— La lumin'a lampei secrete se ivì cosciugulu de catifea négra, batutu cu cuie de auru, si cu giulgiu albu.

— Femei'a! — urlá Malmont, cadiendu in genunchi inaintea Olivei, — omóra-me déca vrei, dar nu mai vorbí, nu mai vorbí!

Ér dins'a continuà cu severitate:

— De pe cosciugulu lipsiá acoperitoriulu....

— Domnedieule! — strigá Malmont — apucêndu instinctamente cruceficea, legata de sîrulu de margele negre.

— Intru adeveru, si ast'a erá a ei.

Malmont o scapà din mana spariatu.

— Sub lincioru nu erá nime. Departe de acolo, intr'unu cotu zacea o figura alba, cu fati'a intórsa spre pamentu, cu gur'a apesata pe acést'a crucefice, mórta. Acestu imbracamentu erá pe dins'a.... Marquise Malmont, vina imbracisiéza-me!

(Va urmá.)

SALONU.

Conversare cu cetitoriele.

— Turinu 20 noemvre. —

(Itali'a are serbatóre. — Amazonele franceze. — Poetese italiene. — Garibaldi. — Coloni'a romana din Turinu.)

Dupa o absintia de câte-va lune, rentorsu in iubit'a mea Italia, o affai schimbata. Itali'a imbraca haina de serbatóre, fiindu câ celebréza serbatórea cantata si profetita de divinulu Dante cu cincii seculi mai nainte. Itali'a e una si nedespartita; marea ei anima, Rom'a e libera.

Mi-place entus asmulu italianiloru. Rom'a e obiectulu pré iubitu alu jurnalistoru, romantieriloru, poetiloru si pictoriloru; pretutindeni vedi Rom'a. Itali'a traiesce in Rom'a si se misca prin ea.

* * *

Precandu in Itali'a se bucura, in Francia se móre pentru patria si libertate. Femei'a a demustratu si cu asta ocaziune, câ póte secundá in tóte pe barbatu. Femeile din Elbeuf (cetate in Normandia) voiescu sê formeze unu corpu de amazóne. O parte din eie adresa jurnalulu din aceea cetate urmatória epistola: „Dle Redactoru! Dta ai dîsu: „Trebue sê ne scolâmu cu toti, chiar si femeile.“ Acestu apelu nu va remanê fara rezultatu: noi vomu formá o compania de voluntarie. Sperâmu, câ dlu prefectu ni va dá autorisatiunea si ne va consemná fia-careia câte o pusca. Vomu aretá câ femeile din Elbeuf nu sunt vile. Primiti etc. Mme Bruyere, Masselin, Delamand, domnisiórele Paizol, Carbonier, Aidgaine.“ (De siguru, câ prefectulu li-a respunsu ceea a respunsu si Vogel v. Falkenstein la o asemene dorintia: „Mergeti, si grigiti de cei raniti! Ast'a sarcina convine cu misiunea femeii, ér nu ceea d'a omori ómenii!“ Red.)

* * *

In aceste dfile, in cari toti poetii italiani invóca musele ca sê cante libertatea Rome, dóue poetese italiene, Gianina Milli si Erminia Fusinato, in midiloculu bucuriei comune nu uitara nefericitulu poporu frate, care invinsu si umilitu e in periculu de a cadé sub greutatea propriei ruine. In 16 l. t. in Florintia s'a datu o serata academica in favorulu ranitoru francesi, in care amintitele poetese declamara poesie sublime.

Poetés'a Milli róga natiunea sora a nu crede ingrata Itali'a, de órece ea-si aduce a minte de sangele francesu versatu la Magent'a si Solferino. Intristata, câ nu le póte dá decâtu o stérpa complangere, díce:

„Deh! tosto spunti il di, che di rossore
È di rebrezzo colma Europa, al fine
Sorga unita, ed al vinto, ed al vincitore
Dell' eccidio esecrando imponga il fine!
Possa quel di d' Italia il grato amore
Render men grave il tuo serto di spine,
E possa dalla tua stessa sciagura
La latina virtù sorgere più pura.“

(Sê resara in curendu diu'a, in care Europ'a in-

carcata de rusíne si spaima sê se ridice unita, si sê puna fine esecrabilei ucideri. Fia, ca in acea dí iubirea Italiei sê-ti faca u-ióra corón'a ta de spini; si fia ca din nefericirea ta insa-si virtutea latina sê se scóle mai pura).

Poetés'a Fusinato depinge adeverat'a misiunea a femeii. Ea finesce cu sublimulu conceptu:

„Segna una stella per l'eterea via
Dei popoli gli eventi;
E quando langue, forse piange o espia
Le culpe delle genti;
Ma so ch'ogni astro che nel ciel declina
Avrà un' alba novella;
So quando p'ù splende è più vicina
All' occaso ogni stella;
E a chi cade e a chi sorge insiem rammento
Che se un astro scompare ei non è spento.“

(O stea prin aeru ni aréta sórtea popóreloru; si candu dins'a langezesse, atunci póte câ plange ori espia culpele gintiloru; dar sciu câ orice stea care in ceriu apune, va avé o nóua aurora; sciu, câ o stea candu stralucesce mai tare, atunci e mai aprópe de apusu; dar eu li aducu a minte, afátu celui ce cade, câtu si celui ce se ridica, câ o stea déca apune, nu s'a stinsu pentru totu-de-una).

* * *

Generalulu Garibaldi e in Autun unde se ocupa cu organizarea voluntariloru sei. Geniulu lui Garibaldi e totu-de-una revolutiunariu, si déca generalulu va aflá pretotindeni corespondintia de energiá, de actiune si curagiu, revolutiunea armata va salutá republie'a. „Gard'a natiunala trebue sê fia simburele ostirii natiunale, ostirii viitoriului, acelei ostiri care póte fi de trei milióne si cu care s'ar poté curatí Francia de invasori.

Femeile din Autun inca onorara pe generalulu cu visit'a loru. Fu interesanta scen'a despartirii, carea fu unu schimbu fratiescu de sarutári. Cu câta amabilitate generalulu sarutá celea mai mice copile! (Dar inca pe cele mai — marisióre! Red.)

* * *

Coloni'a romana din Turinu numera patru-spredece Romani si trei frumóse romance, tóti din Romani'a libera, afara de subscrisulu, ffu alu Transilvaniei. . .

I. C. Dragescu.

Suvenirulu femeiloru romane din Transilvani'a

datu dlui Franciscu Schuselka.

(A se vedé ilustratiunea.)

Amintiramu intr'unulu din numerii trecuti ai foi nóstre, câ femeile romane din Transilvani'a au trasmis dlui Franciscu Schuselka unu suveniru, in semnu de stima si recunoscintia pentru ager'a sa lupta, intre-prinsa pe terenulu diuaristicei germane, in favorulu natiunii romane din Transilvani'a.

Acestu suveniru se predece onoratului barbatu in diu'a de 6 noemvre prin dóm'n'a Aspasia Popoviciu, consórtea onorabilei domnu B. G. Popoviciu, comerciante in Vien'a.

Suvenirulu amintitu, precum se vede si din ilustratiunea publicata in numerulu presinte, constá din o carte legata in catifea rosia, in formatulu „Reformei“, ale careia margini si coltiuri sunt decorate cu argintu auritu; de a supra acestei carti stá scrisu cu litere de argintu auritu: „Reform'a“

Pe partea anterióra a cártii, in o cununa de lauri, se afla urmatori'a inscriptiune: „Suveniru oferitu din partea femeiloru romane din Transilvani'a.“

Din mijloculu acestei carti se redica pe unu pedestalu o figura femeiesca, represintandu Transilvani'a; in man'a ei drepta tiene unu rolu, si totu de acésta mana se radiema in form'a unui bastonu lictoralu o péna; ér cu man'a-i stanga tiene emblem'a Transilvaniei.

Figur'a alegorica e de argintu masivu; péna — de auru, cu decoratiuni de argintu, e lucrata in stilu romanu anticu.

Pe pedestalu sunt gravate aceste cuvinte: „Luptatoriului pentru dreptate si libertate: Franciscu Schuselka.“

Era pe péna e acésta inscriptiune: „Aperatoriului dreptului poporului romanu transilvanu“, — din care in ilustratiunea nóstra se vedu numai nesce franture.

Figur'a si emblem'a sunt lucrate dupa originalele, cari se afla in bibliotec'a curtii imperatesci din Vien'a.

Desemnulu pentru acestu suveniru s'a facutu de renumitulu modelariu istoricu din Vien'a, Gaul.

Dlu Schuselka a primitu cu cea mai víua bucuria acésta suprinde neasceptata, si a datu expresiune multiamitei sale numai decátu in foi'a sa.

Noi lasámu sê mai urmeze aice si adres'a, de care fu insocitu suvenirulu, dimpreuna cu list'a onorabileloru dame, cari contribuirea la realisarea acestei ideii frumóse si gentile.

Éta adres'a!

Domnule redactoru!

Intre tóte popórele din monarchi'a Austriaca, natiunea romana din Transilvani'a este si asta-di cea mai apesata, de si libertatea si egalitatea de drepturi a fostu de atátea ori proclamate.

Tipetele ei de dorere nu au strabatutu inca pana la atotúpotintele, ca in puterea dreptului eternu, sê scape de nedreptátile secularie; dar neincetatele ei plangeri in contra apesatoriloru au patrunsu la anim'a mai multoru bravi luptatori, a carora devisa este: ca sê domnéscá in tóta lumea dreptulu si adevverulu eternu!

Constatámu cu multa bucuria, cumca intre ageerii luptatori pentru drepturile popóreloru apesate, domni'a Ta esceledi la loculu celu d'antáiu.

Intrepid'a lupta ce o ai susceptutu de mai multi ani, atátu in senatulu imperialu, cátu si mai cu sama pe terenulu diaristiceii, pentru drepturile omului, si a popóreloru subjugate, ni dá sperantia cumca dorinti'a strabuniloru nostri de a scapá de jugulu ce ne apasa se va realisá, si caus'a natiunalitátiloru se va deslegá cátu mai curendu, conformu cu spiritulu timpului, si cu interesulu generalu.

Simtímu nespusa bucuria vedendu, cá in acést'a

lupta intreprinsa cu propri'a-ti sacrificiare, nici desplacerea celoru de la putere, nici nedrept'a portare a unor diure germane, facia cu romanii, nu te potu abate de la scopulu nobilu ce ti-l'ai propusu, de a luptá pentru drepturile natiuniloru apesate.

Sperámu inse, cá silintiele dtale pentru realisarea adevveratei libertáti, si pentru liberarea natiuniloru inca apesate, voru fi incoronate de celu mai frumosu sucesu, pentru cá sementi'a cea adevverata pe care o sêmeni dta, prin diuariulu „Reform'a“, a prinsu deja radecini atátu de adanci, incátu pre acelea nu le va mai sterpi din animele generatiunii de asta-di nici un'a putere lumésca.

Nu, pentru cá pe candu barbatii inarmati cu adevverulu doctrinei dtale, voru luptá cu sucesu pentru recastigarea drepturiloru perdute, pe atunceá noi femeile vomu latí ideile, si doctrinele dtale pana la coppii din léganu si vomu ingrigi, ca dinsii sê fia totu-de-una credintiosi stindardului dtale pe care stau scrise cuvintele:

„Libertate si egalitate!“

Lupta dara domnule si in venitoriu pentru drepturile natiuniloru apesate si ffi siguru cá lupt'a dtale va fi incoronata cu celu mai bunu resultatu!

Ér de la noi subscrisele 122 femei romane din Transilvani'a primesce aci alaturatulu suveniru, ce ti-lu oferim in semnu de cea mai profunda stima, si recunoscintia!

Ale domniei Tale

Turda in

Stimatóriu
Emilia Ratiu

in numele urmatórieloru femei romane din Transilvani'a:

Eufrosina Axentie Severu, Ana Sandoru de Vistu, Clara Popu, Maria Cirlea, Elena Tordasianu, Maria de Popu, Cleopatra Brendusianu, Revia Orgidanu, Ecaterina Tipeiu, Elena Onitiu, Alesandrina Beseanu, Rosalia Balomiri, Elena de Popu, Eugenia Parascihivu, Susana Saau, Iudita Macelariu, Elena Popescu, Carolina Buteanu, Carolina Orbonasiu, Teresia Baldi, Ecaterina Popu, Ana Fulepu, Nina Vestemeanu, Iulia Ranta, Ana Rosiescu, Maria Janchi, Dochitia Nastanu, Rosalia Popu nasc. Baldi, Verona Bochisiu, Maria Baldi, Anastasia Stanu nasc. Majer. Maria Stanu, Amalia Anca, Maria Bodea, Maria Veresiu n. Vurgoiu, Maria Cotisielu, Onitia Mironu nasc. Maieru, Maria Bohotielu, Susana Laszló, Ema Murasianu, Iulia Papiu, Luiza Popu, Eufemia Manu, Maria Ilesiu, Maria Bogdanu, Susana Murasianu, Maria Micanu, Ana Iliesiu, Amalia Antonu, Ludovica Antonu, Esteru Luchii, Anastasia Bontila, Anastasia Puica, Maria Verticu, Verona Georgi Tomi, Ioana Tencau, Tecla Popu, Iulia Hangea, Maria Filipu, Aurelia Filipu, Titiana Loginu, Eftimia Popu, Ioana Domide, Iulia, Eugenia, Sanfra, Ileana Halitia, Elisabeta Halitia, Emilia Budurleanu, Laura Budurleanu, Rosalia Musta, Maria Berceanu, Nastasia Busura, Maria Musta, Leontina Romanu, Susana Petricu, Ana Filipanu, Iuliana Teusianu, Rosalia Pincariu, Emilia Nicola, Carolina Balintu, Ana Gaalu, Iosefina Popoviciu, Iustina Vladu, Ludmila Draia, Maria Popu de Harsianu, Amalia Bosiota, Iuliana Tobiasiu, Flórea Vancea nasc. Nistoru, Ana Vlasa, Varvara Panfilu, Ana Dulocu nasc. Fekete, Ana Boeriu, Eleonora Solomonu nasc. Vlasa, Amalia Mol-

dovanu, Maria Popu, Amalia Crisianu, Maria Marinu, Iuliana Balintu, Maria Ratiu, Ana Popu, Maria Tipografu, Ana Fulepu, Ana Grama, Iuliana Puianu, Maria Popu, Rosalia Lupanu, Ana Sofronu, Esteru Popu, Elena Neagoe, Iuliana Coltoru, Iudita Rusianu, Maria Popu, Ana Filipescu, Maria Micusianu, Iuliana Mezei, Nina Ratiu, Laura Boeriu, Ecaterina Ratiu, Maria Ciurileanu.

Leconsionu modernu.

(Fara care nu potemu traî in secolulu presinte.)

Multe cuvinte in decursulu secoliloru si-au perdutu intielesulu primitivu, — ba unele chiar au adoptatu altulu de totu contrariu.

Din acésta cauza, unii ómeni, cari si acuma atribuescu cuvintelor totu intielesulu primitivu, fórte adese ori se amagescu, si astu-felu producu confusiune si altora.

Spre a se poté evitá aceste neplaceri, vinu a publicá unu fragmentu alu lecsionulu modernu.

Éta câte-va cuvinte!

Ce e aliantia?

Candu Petru si Pavelu se intielegu bine la olalta, si promitu unulu altuia, cá déca Petru va avé necasu, Pavelu i va întórce spatele, — si cá in asemene casu chiar asié va face si Petru, — acést'a se numesce „aliantia.“

Ce e pacea?

De cumva unu monarcu óre-care incéta a se luptá cu celalaltu, pentru ca sê se póta bate cu alu treile, — acést'a se numesce pace?

Ce e congresulu european?

Déca mai multi domnitori, séu represintantii loru, convinu intr'o capitala óre-care, si amagescu atátu unii pe altii, cátu si pe popórele respective, decidiendu a supra sortii loru, fara d'a-le întrebá, — se numesce „congresu european.“

Ce e libertatea la noi?

Uniunea celoru trei natiuni, aprobatele si compilatele puse in praesa, faciaría, vórbe dulci, fapte rele, sugrumarea toturor drepturiloru, chiar si a celoru naturale etc. etc. tóte aceste mestecate la olalta, la noi producu: „libertatea.“

Ce e neutralitatea?

Candu doi se cérta si se batu, ér alu treile privece la dinsii cu bucuría, pana ce in urma apoi si elu se alatura la invingatoriulu, ca dimpreuna cu acel'a sê nimicésca de totu pe celu invinsu, — acést'a se numesce „neutralitate.“

Ce e complimentulu?

Sê ve spunu unu esemplu, cá-ci esemplele clarifica multu cestiunea.

Candu clironomulu prussianu dupa o lupta in resbelulu presinte a laudatu multu bravur'a ostasiloru bavaresi, unulu dintre acestia respunse insulfétitu:

— Déca si in 1866 ne-ai fi condusu dta, nu amu fi patítu asié, cum o patíramu, ci amu fi prepaditu pe blastematii aceia de prussiani.

Ostasiulu acést'a asemene a facutu unu „complimentu.“

Cine e intieleptu?

De esemplu.

Unu tineru óre-care capetá o episto'la de la amant'a sa. Dinsulu inse nu sciea ceti, deci fu silitu a o dá altuia, ca sê i-o cetésca.

Inse ca acel'a sê nu auda cuprinsulu epistolei, si astu-felu sê nu-i afle secretele, — sub decursulu cetirii i-a astupatu urechile.

Acest'a apoi a fostu „intieleptu!“

Andrei Popu.

CE E NOU?

*** (*Diet'a Ungariei*) in decursulu septemanei trecute a tienutu mai multe siedintie, in cari timpulu s'a petrecutu mai alesu cu interpelatiuni si respunsuri la aceste. Sectiunile inse desbatura proiectulu pentru organisarea jurisdictiuniloru. Cu mirare, dar totuodata cu dorere suntemu siliti a inregistrá, cá o mare parte a deputatiloru romani nici n'au vinitu inca la Pesta, necum sê participe la aceste debateri atátu de momentóse pentru vítoriulu nostru nationalu.

*** (*Dialogu caracteristicu.*) „De multu nu te-am vedíutu, dóra ai fostu dusu din Pest'a!“ — „Cum sê fiu? Cá-ci dóra nu sum eu deputatu romanu, ca acuma pe timpulu dietei, sê petrecu departe de Pest'a!“

*** (*Rege alu Romaniloru.*) Diuariulu din Bucuresci, „Pres'a“ propune, ca domnitoriulu Carolu sê proclame Roman'a de independenta, ér pe sine de „rege alu Romaniloru.“

*** (*Parintele Ioanu Olteanu.*) noulu episcopu gr. c. romanu alu Lugosiului, de câte-va díle petrece in Buda-Pesta, — unde — precum sperámu — lucra in interesulu congresulu bisericescu gr. c. romanu.

*** (*Societatea Alexi-Sincaiana*) a teologiloru romani din Gherl'a a tienutu la 24 noemvre st. n. siedintia publica, — despre care credemu, cá vomu fi in stare a publicá unu scurtu reportu.

— (*O epistola de amoru despretiuita.*) Cu oca siunea immormentárii bine-meritatulu romanu Nicolau Zsiga, proprietariu in Oradea-mare, o dama tinera, carea inca se aflá in conductulu funebralu, observá, cá i s'a furatu portfoiulu din pusunariu; nu multu dupa aceea inse lu-aflá éra-si la loculul seu, fara ca sê scia, cá prin ce minune a esítu si a venitu éra, si inca insocitu de urmatóriele síre: „Gratiósa domnióra! Scusa-me pentru spaim'a ce ti-am causatu-o, cá-ci m'am insielatu amaru. Ce cautu si ce-mi trebue mie, nu sunt amanete de amoru, ci bani. Inca odata, te rogu, iertare! N. N.“ — In portfoiu adeca nu s'a aflatu altu ce-va decátu unu biletu de amoru si fotografi'a unui june.

*** (*La universitatea din Gratiu*) — precum ni se scrie de acolo — studiéza siepte tineri romani. Mai toti sunt stipendisti.

△ (*Unu cerculariu comicu.*) Iosifu Papp-Szilágyi, episcopulu diecesei romane de Oradea-mare, adresá toturor preotiloru din acésta diecesa urmatoriulu cerculariu dto 21 oct. 1870, nr. 675, pe care lu-supunemu judecátií cetitoriloru nostri: „Nu e necunoscutu, cumca s'a ingreunatu man'a lui Domnedieu spre lumea cea pecatósa, pentru cá in dílele nóstre mai cá s'a implínitu dísa Profetului: „Toti s'au abatutu de la cáile Domnului; impreuna netrebnci s'au facutu; nu este celu ce face bunetate, nu este pana la unulu.“ (Ps. 13 v. 3.) Pentru aceea Domnedieu a lasatu pe ómeni orbíei sale: s'a scolatu limba spre limba, imperatía spre

imperatîa; rescolâri, bataie, versare de sange, fómete si bóle, despre cari audîmu si cetîmu: sunt pedéps'a pecatelor, ca-si cum nu aru fi departe diu'a Domnului cea mare a judecâtii. Orbi'a omenésca pana acolo a ajunsu, câtu in sa-si Sant'a cetate a Romei o au cuprinsu *varvarii*; si Santulu Parinte, Patriarculu Romei, se afla incungiuratu de vresmasi, ca-si óre-candu S. Petru in rob'a paganilor, asié câtu graiulu lui nu mai póte sosí la noi sê ne lumineze, sê ne mangaie, sê ne binecuvinte si sê ne intarésca. Intru aceste impregiurâri nu avemu altu locu, decâtu ca sê ne întórceamu la Domnedieu, sê ne pocaimu si sê strigâmu din adunculu animei: Dómne mantuesce-ne; nu ne lasá a perí; lucrulu manelor Tale suntemu; nu întórce fati'a Ta de catra noi; fii induratu nóue, peccatosiloru! Si, precum crestiniî ceî d'antâiu, fiindu S. Petru in lantiuri, se rogau pentru mantuirea lui: asié si noi, pentru mantuirea urmatoriului acelu-a, Patriaculu Romei, din man'a vresmanilor, cari voiescu a duce pe ómeni la paganetate: sê facemu rogatiuni ferbinti fara incetare. Pentru aceea renduimu, ca sê se faca rogatiuni in tóte bisericile, si anume: rogatiunile de la litia, cu Tropariulu „Celu ce Te-ai nascutu din Fetióra“ de la ór'a IX, „Tatalu nostru“ si „Nascatóri'a“, si sê se indemne poporulu prin invetiaturele preotiloru la pocaintia, la viétia crestinesca bineplacuta lui Domnedieu, ca sê se imblandiésca Domnedieu, sê deie éra-si lunei pace si sufletelor nóstre mare indurare.“ Sonst keine Schmerzen?

△ (*Despre aplicarea femeilor.*) Fóia oficiala din Pest'a publica urmatóricile date relative la aplicarea femeiloru in oficiile postale si telegrafice: „Pana acum a se numiau femeile de magistre postale numai pre bas'a unor drepturi vechi, strinsu legate de statiunea postala, cu indetoria inse, ca oficiulu postalu sê-lu administreze prin espeditori postali esaminati si jurati. In timpul mai nou inse, s'a delaturatu acésta conditiune restrinsa, incâtu femeile potu acum inse-si in persóna ocupá si conduce oficiulu postalu, déca voru fi depusu esamenulu relativu la acésta specialitate. Ca adjuncte potu functiuná fara acestu esamenu, déca se tienu de famili'a magistrului postalu. Pre bacea acestui sistem nou se afla asta-di la postale din Ungari'a 52 femei aplicate in functiune publica. Ca telegrafiste s'au calificatu pana acum 7 eleve, din cari un'a este dejá denumita.

* * * (*Hymen.*) Joi in 24 noemvre s'a serbatu in Timisior'a cunun'a dlui Georgiu Mateiu fiulu, negutiatoriu in Sibíu, cu frumós'a domnisióra Alesandrina Ioanovicu. Ceriulu sê reverse fericirile sale a supra junei parechi!

Literatura si arte.

* * * (*O scena in teatrulu de la Bucuresci.*) Publiculu teatrului nationalu din Bucuresci nu e multiamitu de felu cu oper'a italiana, angagiata pentru stagiunea presinta. Acésta nemultiamire s'a si manifestatu mai de multe ori, atâtu in contra directiunii teatrului, câtu si in contra cantaretiloru. Aceste espresiuni ale nemultiamirii ajunsera la culme la ultim'a representatiune a operoi „Trovatore.“ Dupa actulu alu doile — precum ni spune „Romanulu“ — intreprindiatoriulu dlu Franchetti a fostu chiamatu pe scena, interpelatu, siueratu si uidiutu. Publiculu cerea sê se presinte comitetulu

teatralu, directorulu generalu, ministrulu de culte, fiacare insarcinatu cu priveghiarea a supra teatreloru, si cari permitu, ca intreprindiatorii sê-si rida de lume. Dlu Franchetti, care se aretà de dóue ori pe scena, fu silitu a se retrage inaintea siueratureloru si uidiuriloru publicului. Membrii comitetului, dimpreuna cu directorulu, disparura din teatru.

* * * (*Concursu pentru invetiatori.*) Zelosulu nostru amicu, dlu A. Cosma publica unu concursu pentru lucrarea urmatóriciei teme interesante si de mare insemnatate: „Cari sunt mediu-lócele mai apte, prin cari, intre impregiurârele nefavoritóricie materiale si facia de nepasarea poporulu nostru, s'ar poté imbunetati starea scóleloru rurale si a invetiatoriloru poporali?“ Terminulu elaborârii: 1871 1 maiu. Censurarea se va face prin una comisiune de 3 membri, intre cari va fi si subscrisulu. Elaboratulu mai bunu va fi premiatu prin subscrisulu cu 15 fl. v. a. Elaboratulu se va tramite subscrisului, numele autorelui inchisu in una epistola, carea se va frange numai in conferinti'a invetiatorésca, dupa ce se va enuciá judecat'a a supra elaborârii celei mai bune. Póte concurge ori-care invetiatoriu din Selagiu. Zelahu, 8 oct. 1870. A. Cosma.

= (*„Amvonulu“*) fóia bisericesca pentru elaborare din sfer'a elocintiei sacre, sub redactiunea lui Iustinu Popfiu (Oradea-mare, Grosswardein in Ungari'a), pentru an. 1871 (anulu II), apare de dóue ori pre luna, in numeri de câte dóue cóle, in formatu de carte mare. Va aduce totu feliulu de predice de dominece, serbatori si de diverse ocazioni. Prenumeratiunea se face de odata pentru anulu intregu. Pretiulu de dincóce de Carpati: 4 fl. v. a.; de dincolo de Carpati: 1 galbenu. * * * (*Premiu pentru o novela.*) Redactiunea „Familiei“ publica premiu de *siese galbeni* pentru cea mai buna novela originala.. Terminulu concursului e 28 decemvre c. n. Novelele istorice, séu cele poporale voru avé preferintia. (Celelalte diuarie romane sunt rogate cu totu respectulu a luá notitia despre acestu concursu.)

* * * (*„Informatiunile“*) voru aparé de acum a nainte de patru ori pe septemana, si a nume de dóue ori in Bucuresci, odata in Iasi, si odata in Galati, mai tardiu apoi si la Craiova. Numerulu primu din Iasi a si sositu deja.

= (*Directiunea tipografici archidiececane din Sabinu*) publicá invitare de prenumeratiunea la protocolulu Congresului nationalu bisericescu alu romaniloru de relig. gr. or. din Transilvani'a, Banatu si Ungari'a, tienutu in 1 octomvre si urmatóriciele díle ale anului 1870. Pretiulu unui esemplariu e: 1 fl. v. a. Prenumeratiunile nu se voru primí decâtu pana la 1 ianuariu 1871. Colectantii si prenumerantii voru primí de la 20 esemplarie unulu gratificatiune.

= (*Avisu.*) Dóue sute de esemplarie din „Noptile Carpatine“ se afla depuse la dnii I. M. Moldovanu, profesoru in Blasiu, si A. Neagoe, in Micașasa (per Marktshelken) in Transilvani'a. Pretiulu unui esemplariu: 1 fl. 50 cr.

Din strainetate.

* * * (*Bogumil Goltz*) unulu dintre cei mai renumiti literati germani, a repausatu la Thorn in 12 l. c. Elu a fostu de 69 ani, si a escelatu mai alesu prin opulu seu: „Kleinstädter in Egypten.“

** (La Madridu) in fine s'a alesu rege. Alesulu e principele de Aosta, carele a capetatu 191 de voturi. Pentru republica au votatu 67, Monpensier 27, Espartero 8, Alfonso 2, fiulu lui Montpensier 1, bile albe au fostu 19.

** (Calamariulu,) din care s'a subscrisu capitulatiunea de la Metz, a remasu in posesiunea archiducelui Fridericu Carolu, carele lu-va tiené de suvenire.

** (Istorióra curiósá.) Ceea ce voimu a povesti, s'a intemplatu in dílele trecute la Berlinu. Domnulu B., consiliariu de curte, a traitu in armonía cea mai esemplaria cu tiner'a-i si frumós'a-i sóciá. Intr'o dírentoréendu-se dinsulu din cafenea, puse caputulu seu de iérna in cuieriu. Unu copilasiu alu seu, vediendu-lu sositu a casa, numai decátu alergá catra elu, si lu-intrebá: „Ce mi-ai adusu tatuca?“ — „Ti-am adusu ce-va, respunse parintele cu bucuría, cauta numai in buzunariulu caputului meu!“ — Copilulu fugí indata la caputu, sê caute, ce i-a adusu tata-seu? Elu bagá man'a in busunariu, inse acolo nu ga ì nimica, afara de nesce epistole, si esclamá: „Numai nesce epistole!...“ — „Ce epistole?“ — intrebá nevést'a, care erá de fatia. Copilulu i predede scrisorile. Nevést'a le cetí cu uimire. Acele erau nesce epistole de amoru. Socí'a ofensata nu díse nimica, ci se retrase in camer'a sa, apoi merse numai decátu la unu avocat, si pe bas'a acestoru epistole intentá barbatului seu unu procesu de despartíre. Numai la prim'a pertractare se adevéri, cá tóta incurcatur'a fu resultatulu unei gresieli. Barbatulu adeca in cafenea, in locu de caputulu seu, a imbracatu caputulu altuia, carele stetea in cuieriu chiar langa a lui, si erá totu de aceea-si colóre. Acestu caputu erá alu unui studinte la facultatea de legi.

** (Unu Leboeuf germanu.) Armat'a prussiana incepe si ea sê aiba unu Leboeuf. Acest'a e principele de Mecklenburg, carele nici n'a visatu, cá nu departe de elu cele trei armate franceze se voru intruní, cu tôte cá statea langa ele. E bine, temerariulu dar frumosulu planu alu francesiloru reesi, armatele se intrunira. Acestu actu produse o temere atátu de mare la Versailles, in cvartirulu generalu, incátu acuma acolo cu totii stau gata de drumu, ca la o eventuala batalia perduta, s'o póta luá — la sanetós'a. Welch' eine Wendung durch Gottes Fügung!

** (Unu planu originalu) a plesnitu prin mintea unui june din Paris in privinti'a guvernárii balóneloru de aeru. Conformu acestui planu, de balonu s'aru legá patru vulturi, ér guvernatoriulu balonului ar tiené in mana unu paru lungu, pe a caruia capetu s'ar pune o bucata de carne. Déca guvernatoriulu ar voi sê mérga in drépt'a, ar intórce parulu intr'acolo; vulturii flamendi aru sborá catra carne, si aru trage si balonulu cu sine. Asemene ar face guvernatoriulu si in casulu candu ar voi sê mérga in stang'a, in susu, séu in josu. Acésta idea geniala e a unui studinte din institutul politechnicu alu Parisului.

** (Sabi'a lui Napoleonu III.) depusa cu oca-siunea capitulatiunii de la Sedan la picidorele regelui Vilhelmu, se pastreza la Berlinu in palatulu cadetiloru, langa sabi'a lui Napoleonu I, gasita de Blücher dupa batali'a de la Bell-alliance. Ambele sabie stau sub portretulu regelui Fridericu Vilhelmu IV.

** (Noutatea cea mai comica) este acuma aceea, cá pap'a de la Roma a excomunicatu pe Victoru Emanuilu. Pap'a totu-odata a ordinatu, ca la intrarea regelui Italiei in Rom'a sê se inchida tôte bisericile.

Găcitura.

De Nestoru Macelariu.

3. 4. 5. 11. E unu metalu pretiosu,
Care-atunci e mai frumosu,
Candu lu-ai in buzunare,
Ca moneta sunatória.
8. 10. 6. 7. 11. Junii 'n timpu de logodire,
Nu potu fi cu-a lui lipsire.
2. 9. 1. 3. Cu ea bine se servesce
Agronulu meu tragédu
In giurulu plánteloru sale
Câte-si pucintelu pamentu.
- 1—11. O persóna pré stimata,
Cu onori incoronata;
Romaní'a-lu scie tóta,
D'alu agriculturei tata.

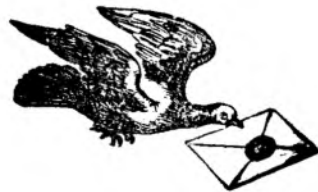
Deslegarea găciturii din nr. 42.

„Amorulu.“

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele: Silvia Moldovanu, Amalia Ardeleanu, Irina Nistoru, Maria Popescu; si de la dlu: Nestoru Macelariu.

Deslegarea găciturii din nr. 41 ni-a mai sositu inca de la d-le Cornelia Cadariu, Berta Jodi, Irina Nistoru, Victoria Bardosi.

Post'a Redactiunii.

„Replíc'a“ nu se póte publicá, cá-ci prin publicarea ei amu face respectivului unu serviciu fórté neplacutu.

C. Cea d'antáia nu se póte publicá! Dorere! nici a dóu'a! Frase mai pucine, si idei mai multe. Mai nainte de tôte inse scrisóre legibila.

„Cátu voiú trai eu?“ Incátu noi te cunoşcemu, dta ai poté traí unu timpu destulu de lungu, — de cumva adeca nu ti-ai stricá apetitululu cu nesce versuri atátu de rele.

Gherla. Pana 'n 1 ianuariu 2 fl. 50 cr.

Dómnei E. M. Epistol'a ni-a causatu bucuria. Suntemu mandrii, cá o dama atátu de destinsa ne apróba. Incátu pentru adunarea abona nteloru, te rogámu, primesce inainte multiamit'a nóstra!

Suplementu: „Cavalerii noptii“ tomulu II, cõva I.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Píati'a Pesciloru, Nr. 9.